- 6 -10-1989
Vandesmeulebroeke

ROYAUME DE BELGIQUE.

KONINKRIJK BELGIE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre des Relations extérieures, le 28 avril 1989, d'une demande d'avis sur un projet de loi "portant approbation des Actes internationaux suivants :

1) Convention sur la réduction des cas de pluralité de nationalités et sur les obligations militaires en cas de pluralité de nationalités, faite à Strasbourg le 6 mai 1963;

2) Protocole portant modification à la Convention sur la réduction des cas de pluralité de nationalités et sur les obligations militaires en cas de pluralité de nationalités, fait à Strasbourg le 24 novembre 1977;

3) Protocole additionnel à la Convention sur la réduction des cas de pluralité de nationalités et sur les obligations militaires en cas de pluralité de nationalités, fait à Strasbourg le 24 novembre 1977",

a donné le 27 septembre 1989 l'avis suivant :

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 28 april 1989 door de Minister van Buitenlandse Betrekkingen verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet "houdende goedkeuring van volgende Internationale Akten :

1) Overeenkomst betreffende de beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit, opgemaakt te Straatsburg op 6 mei 1963;

2) Protocol houdende wijziging van de Overeenkomst betreffende de beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit, opgemaakt te Straatsburg op 24 november 1977;

3) Aanvullend Protocol bij de Overeenkomst betreffende de beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit, opgemaakt te Straatsburg op 24 november 1977",

heeft op 27 september 1989 het volgend advies gegeven :

EXAMEN DU TEXTE.

Dispositif.

Article 2.

L'article 2 du projet porte abrogation de l'article 2 (lire 22), § 2, du Code de la nationalité belge, institué par la loi du 28 juin 1984.

Aux termes de ladite disposition de ce code :

"Pour perdre la nationalité belge en application du § 1er, 1° et 2°, l'intéressé qui est encore soumis aux obligations du service militaire pour l'armée active ou sa réserve doit y être autorisé par le Roi.

Cette autorisation n'est pas requise si l'intéressé est devenu Belge par l'effet collectif attaché à l'acquisition volontaire ou au recouvrement de la nationalité belge par son auteur ou adoptant".

L'abrogation de cette disposition dudit code aurait pour effet de supprimer l'exigence de l'autorisation royale dans les cas où la convention soumise à l'assentiment des Chambres législatives ne trouverait pas à s'appliquer, notamment pour les Belges qui acquerraient volontairement la nationalité d'un Etat non signataire de ladite convention.

Au demeurant, rien n'impose l'abrogation de l'article 22, § 2, dudit Code, s'il y est dérogé par une convention internationale, dans la mesure où une norme de caractère international prévaut sur la norme nationale, dans les limites de son domaine d'application.

En conséquence, l'article 2 du projet doit être omis.

Article 3.

Suivant l'article 3 du projet, pour l'application des articles 1er et 2 de la convention, le terme "majeur" désigne la personne qui a atteint l'âge de 18 ans et le terme "majorité" l'état de cette personne.

Une telle disposition est superflue et sans objet.

En effet, il résulte de l'article 2.3. de la convention sur la réduction des cas de pluralité de nationalités et sur les obligations militaires en cas de pluralité de nationalités, faite à Strasbourg le 6 mai 1963, que :

> "3. La majorité, la minorité ainsi que les conditions d'habilitation et de représentation sont déterminées par la loi de la Partie contractante à la nationalité de laquelle l'individu entend renoncer",

et, en outre, que pour la perte de la nationalité prévue par l'article 1er.4. de la convention,

> "la majorité et la minorité ainsi que les conditions d'habilitation et de représentation sont déterminées par la loi de la Partie contractante dont l'individu possède la nationalité".

De ces règles du droit international, il résulte que c'est à la loi de l'Etat concerné qu'il revient de fixer l'âge auquel, notamment, s'acquiert ou se perd la nationalité de cet Etat.

Ces règles ne font, du reste, que confirmer un principe général de droit international applicable en matière de nationalité.

En ce qui concerne l'âge auquel un Belge perd sa nationalité belge par application de l'article 22, § 1er, 1° et 2°, du Code, cette disposition fixe cet âge à 18 ans accomplis.

En ce qui concerne l'âge auquel s'acquiert volontairement une nationalité étrangère, cette acquisition devant entraîner la perte de la nationalité belge, il n'appartient pas au législateur belge de fixer cet âge. La disposition en projet, si elle était adoptée, pourrait donner à penser que le législateur belge entendrait fixer lui-même cet âge. Seul le législateur de l'Etat étranger concerné, notamment de celui des Etats signataires de la convention de Strasbourg précitée, est habilité à régler cette question.

Enfin, en ce qui concerne l'âge auquel un étranger acquiert volontairement la nationalité belge, ce qui, par application de la convention que la loi en projet soumet à l'assentiment des Chambres législatives, lui fera perdre la nationalité d'un des Etats signataires de cette convention, le Code fixe déjà cet âge, dans les divers cas d'acquisition de la nationalité belge, à 18 ans (1).

Il s'ensuit que la disposition de l'article 3 du projet doit être omise.

---

(1) Sauf à l'article 16 qui vise l'acquisition de la nationalité belge par l'effet de la déclaration d'option d'un étranger, conjoint d'un ou d'une Belge. Mais comme le mariage peut intervenir avant l'âge de 18 ans, il n'était pas et il n'est pas indiqué de retenir cet âge comme condition d'une telle acquisition de la nationalité belge.

ONDERZOEK VAN DE TEKST.

Bepalend gedeelte.

Artikel 2.

In artikel 2 van het ontwerp wordt bepaald dat artikel 22, § 2, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, ingesteld bij de wet van 28 juni 1984, wordt opgeheven.

De genoemde bepaling van dit Wetboek luidt :

"Om de Belgische nationaliteit te verliezen bij toepassing van § 1, 1° en 2°, moet de belanghebbende die nog dienstplichtig is voor het actief of het reserveleger daartoe door de Koning worden gemachtigd.

Deze machtiging is niet vereist indien de belanghebbende Belg is geworden als gezamenlijk gevolg van de vrijwillige verkrijging of van de herkrijging van de Belgische nationaliteit door zijn ouder of adoptant".

Door het opheffen van die bepaling van het genoemd Wetboek zou de machtiging door de Koning niet meer vereist zijn in de gevallen waarin de overeenkomst die ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het Parlement geen toepassing zou vinden, onder meer ten aanzien van de Belgen die vrijwillig de nationaliteit zouden verkrijgen van een Staat die de genoemde overeenkomst niet heeft ondertekend.

Afgezien daarvan is er geen reden om artikel 22, § 2, van het genoemd Wetboek op te heffen indien daarvan wordt afgeweken door een internationale overeenkomst, voor zover een internationaal geldende norm, binnen de perken van de toepassingssfeer ervan, de voorrang heeft boven de nationale norm.

.../...

Dientengevolge behoort artikel 2 van het ontwerp te vervallen.

Artikel 3.

Voor de toepassing van de artikelen 1 en 2 van de overeenkomst, moet, luidens artikel 3 van het ontwerp, onder de term "meerderjarige" worden verstaan hij die de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en onder de term "meerderjarigheid" de staat van die persoon.

Een dergelijke bepaling is overbodig en doelloos.

In artikel 2.3. van de overeenkomst betreffende de beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit, opgemaakt te Straatsburg op 6 mei 1963, komt immers de volgende bepaling voor :

> "3. Wat onder meerderjarigheid en minderjarigheid dient te worden verstaan, alsmede welke eisen aan bevoegdheid en vertegenwoordiging zijn te stellen, wordt bepaald door de wet van de Overeenkomstsluitende Partij van wier nationaliteit de betrokken persoon afstand wenst te doen".

Verder wordt in artikel 1.4. van de overeenkomst het volgende bepaald ten aanzien van het verlies van nationaliteit :

> "... door de wet van de Overeenkomstsluitende Partij, waarvan de betrokkene de nationaliteit bezit, (wordt) bepaald wat onder meerderjarigheid en minderjarigheid dient te worden verstaan, alsmede welke eisen aan bevoegdheid en vertegenwoordiging zijn te stellen".

Uit die regels van het internationaal recht vloeit voort dat het de taak is van de betrokken Staat bij wet te bepalen op welke leeftijd men met name de nationaliteit van die Staat verkrijgt of verliest.

Met die regels wordt een algemeen beginsel van het internationaal recht dat van toepassing is inzake nationaliteit overigens alleen maar bekrachtigd.

De leeftijd waarop een Belg met toepassing van artikel 22, § 1, 1° en 2°, van het Wetboek, zijn Belgische nationaliteit verliest, wordt door die bepaling vastgesteld op volle 18 jaar.

Het is evenwel geen aangelegenheid van de Belgische wetgever te bepalen op welke leeftijd men vrijwillig een buitenlandse nationaliteit verkrijgt, door welke beslissing men tevens de Belgische nationaliteit verliest. Als de ontworpen bepaling wordt aangenomen, dan zou daaruit kunnen worden afgeleid dat de Belgische wetgever voornemens zou zijn zelf die leeftijd te bepalen. Alleen de wetgever van de betrokken buitenlandse Staat, - met name de wetgever van een van de staten die de eerder genoemde Overeenkomst van Straatsburg hebben ondertekend - heeft het recht die kwestie te regelen.

Tot slot moet er worden gesteld dat de leeftijd waarop een vreemdeling vrijwillig de Belgische nationaliteit verkrijgt, waardoor hij tevens met toepassing van de overeenkomst, die de ontworpen wet ter goedkeuring voorlegt aan de Wetgevende Kamers, de nationaliteit verliest van een van

de Staten die deze overeenkomst hebben ondertekend, door het Wetboek wordt vastgesteld op 18 jaar in de diverse gevallen waarin de Belgische nationaliteit kan worden verkregen (1).

Daaruit volgt dat de bepaling van artikel 3 van het ontwerp dient te vervallen.

---

(1) Behoudens in artikel 16 dat betrekking heeft op het verkrijgen van de Belgische nationaliteit ten gevolge van de verklaring van nationaliteitskeuze door een vreemdeling die met een Belg, of een Belgische gehuwd is. Aangezien het huwelijk echter vóór de leeftijd van 18 jaar kan worden voltrokken, was en is het niet zinvol die leeftijd als vereiste te stellen voor het zodanig verkrijgen van de Belgische nationaliteit.

La chambre était composée de

Messieurs : J.-J. STRYCKMANS, président de chambre,
de Heren : kamervoorzitter,

C.-L. CLOSSET, conseillers d'Etat,
J.-C. GEUS, staatsraden,

F. RIGAUX, assesseurs de la section de législation,

F. DELPEREE, assessoren van de afdeling wetgeving,

Madame : J. GIELISSEN, greffier assumé,
Mevrouw : toegevoegd griffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. J.-J. STRYCKMANS.
Le rapport a été présenté par M. A. MERCENIER, premier auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J.-J. STRYCKMANS.
Het verslag werd uitgebracht door de H. A. MERCENIER, eerste auditeur.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER, LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

J. GIELISSEN. J.-J. STRYCKMANS.